

commodity in the global market. Consequently, this trend reduces the competitiveness of smaller museums and weakens their public reputation.

Another significant impact of globalization is related to the intensification of the international circulation of cultural heritage. While the exhibition and exchange of artworks, historical artifacts, and archaeological findings among different countries strengthen cultural integration, they sometimes pose risks of cultural loss and heritage appropriation. For this reason, it has become necessary to establish ethical norms, exchange rules, and legal mechanisms at the international level among museums. The conventions adopted by organizations such as UNESCO and ICOM in this regard play a crucial role in the protection of cultural heritage.

The social functions of museums have also undergone certain transformations as a result of globalization. In the past, museums were mainly limited to the collection, preservation, and exhibition of items; however, in the contemporary era, they fulfill a wide range of roles, including education, social integration, cultural diplomacy, and the development of the tourism sector. Modern museums are not only spaces where exhibits are displayed but also act as centers of global communication and interactive learning.

However, within these approaches, the scientific and educational function of museums is sometimes pushed into the background. The organization of commercially oriented exhibitions aimed at increasing visitor numbers often comes at the expense of scientific research activities. In such cases, the educational and scholarly missions of museums become secondary, which contradicts their fundamental cultural and educational purpose.

As a result, the XXI century brings about profound social transformations. Globalization is used as a symbol of these societal changes and transformations and is evaluated from both positive and negative perspectives. The complex and multidimensional effects it generates continue to be discussed intensively.

From this standpoint, the cultural aspect of globalization remains a highly relevant issue. Modern museums, having become an integral part of the global information space, are now compelled to maintain a balance between the global and the local levels. Globalization has had a profound impact on the structure, management model, and functional directions of museums. The main task facing them today is to benefit from the advantages of global integration while simultaneously preserving national cultural identity and local values. Maintaining this balance represents one of the most pressing scholarly challenges for modern museology and constitutes one of the priority directions for future research.

*О. Афанасьев*

#### **МЕМИ ЯК ФОРМА НЕТ-АРТУ**

*O. Afanasiev*

#### **MEMES AS A FORM OF NET ART**

Інтернет-меми — творче явище, яке нерозривно пов'язане із сучасною візуальною культурою. Це одиниця інформації різної форми і змісту (фото, текст, графіка, аудіо, коротке відео тощо), яка виникає та розповсюджується через інтернет, для якої характерний гумористичний, іронічний чи сатиричний підтекст. За допомогою різноманітних цифрових технологій меми можуть порушувати важливі

соціально-політичні теми, що робить їх дотичними до нет-арту — мистецтва, яке функціонує в інтернеті.

Меми мають реактивну природу. Завдяки швидкості та доступності інтернету, користувачі миттєво реагують на ті чи інші події, починаючи від гумористичних історій, завершуючи військовими та глобально-політичними процесами. Рефлексія над цими подіями виражається не тільки в коментарях та обговореннях, але й у творчих проявах, одними з яких є інтернет-меми. Враховуючи необхідність швидкого реагування, меми мають здебільшого лаконічний візуальний характер, але із часом можуть трансформуватися в різні форми.

Однією з відмінностей мему від прикладів традиційного мистецтва є менш суворі критерії з точки зору мистецького досвіду. Візуальна форма може бути не складною, але повинна бути ємною, зрозумілою та точною в передній змісті. Завдяки цій характеристиці, а також широкому інструментарію інтернету, не обов'язково мати художню освіту, щоб створювати меми.

Часто меми — це поєднання візуального контенту (фото, картинки, відео) з текстом, які можуть змінюватись, залежно від контексту. Дослідниця Лімор Шифман у монографії «*Меми в цифровій культурі*» (*Memes in Digital Culture*, 2014) зазначає, що мем — відкрита форма, яка має нескінченну можливість варіацій та безпосередньо залежить від користувачів. Відмітимо, що перенос акценту із самого твору до комунікації з ним відповідає практикам нет-арту, які характеризуються інтерактивністю, персоналізацією та стиранням кордонів між автором та глядачами. Контексти, у які поміщаються меми, можуть бути пов'язані як з інтернетом та віртуальними подіями чи явищами, так і бути реакцією на певні події в зовнішньому світі. Втім, основним полем існування мемів є інтернет.

Для мемів властива інтертекстуальність, що зафіксувала у своїй праці (*Інтернет-мем як засіб інтертекстуальності*, 2020) дослідниця Майя Булах. Слід зазначити, що інтертекстуальність — це постмодерністичне поняття, яке проявлено у взаємозв'язку та взаємовпливі різних текстів через об'єднуючі компоненти (цитати, алюзії, стилізацію тощо). Поява інтернету та його комунікативних властивостей актуалізувала це явище, яке ми нерідко можемо побачити в нет-арт проектах.

Меми можуть слугувати не тільки як ситуативна реакція на ті чи інші події чи проблеми, але і мати документально-архівну функцію. Зокрема, сайт War Memes Museum збирає найвідоміші зразки народної творчості періоду російсько-української війни, які втілились у вигляді мемів. На сайті можна побачити такі відомі меми, як «Русский военный корабль, иди...», «бавовна», «Чорнобайвка» та багато інших, які символізують мужність і героїзм українців, а їх гумористичний та іронічний стиль може виконувати роль психологічного заспокоєння, та зберігати колективний оптимізм навіть у найважчі часи.

Інтернет-меми є актуальною формою нет-арту, у якій проявлені такі його риси, як використання інтернету як інструменту й простору одночасно, перенесення акценту з твору на взаємодію з ним, залежність від певних контекстів, спонтанність, швидкість поширення, інтерактивність, інтертекстуальність, можливість модифікації та трансформації. Попри свої нерідко прості візуальні форми, меми охоплюють широкий спектр різних сфер людської діяльності — мистецтво, сучасні цифрові технології та соціальний активізм. Особливо в мемах проявлена комунікативна функція нет-арту, для якої важливі динамізм, колективність та

варіативність. Приклади українських мемів доводять, що меми можуть мати об'єднуючий, мотиваційний ефект, а також функцію психологічного розвантаження, та попри свою віртуальну природу можуть допомагати і в реальному житті.

*В. Меліхов*

## **СТРАТЕГІЇ КУЛЬТУРНОЇ ПАМ'ЯТІ В СУЧАСНІЙ ХОРЕОГРАФІЇ ПІД ВПЛИВОМ ВІЙНИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ**

*V. Melikhov*

### **CULTURAL MEMORY STRATEGIES IN CONTEMPORARY CHOREOGRAPHY AMID UKRAINE'S WAR FOR INDEPENDENCE**

Війна за Незалежність України стала вирішальним чинником у процесі ревізії мистецьких практик. Законотворчість держави в цьому питанні спрямована на позбавлення від імперського спадку та легалізацію національної пам'яті. Тоді як впровадження спеціальності «перформативні мистецтва» в мистецькій освіті спонукає до обстоювання академічної автономності й стратегічної значущості хореографічної спеціалізації. Тому мистецько-культурологічна рецепція передання культурної пам'яті засобами сучасної хореографії поєднує теоретичні пошуки з проблемами освітнього процесу.

Питання спроможності сучасної хореографії репрезентувати культурну пам'ять засобами мистецької виразності досліджувалося, зокрема такими українськими та іноземними вченими, як В. Брайдшоу; Дж. Десмонд; І. Климчук; О. Курдупова, Л. Дегтяр та Е. Самойлова; Р. Мартін; Дж. Морріс. Проте Війна за Незалежність України загострила теоретичні та практичні проблеми трансляції культурної пам'яті в просторі сучасного хореографічного мистецтва та хореографічної освіти.

Законотворчість держави в питанні культурної пам'яті спрямована на деколонізацію та декомунізацію, а також на легалізацію практик колективної пам'яті в публічному просторі. Здобутком законодавчої бази є визначення матеріальних і нематеріальних носіїв національної пам'яті. Однак мистецтво підпадає під визначення нематеріальних носіїв пам'яті лише опосередковано — як інші напрями комеморативних практик. Тобто за хореографією залишається статус додаткового інструменту трансляції культурної пам'яті української нації.

Культурна пам'ять як колективна пам'ять спільноти, а також як практики її формування й закріплення в символічному й матеріальному вимірах, має різну тривалість і моделі інтерпретації. Хореографічне мистецтво відносно культурної пам'яті є синтетичним полем, адже поєднує мистецькі стратегії трансляції культурної пам'яті, соматичний вимір і міжособистісну репрезентацію індивідуального досвіду сучасникам і прийдешнім поколінням. Тому культурна пам'ять у проекції на танцювальні практики сучасної хореографії підсвічує постаті не тільки танцюриста, але й здобувача мистецької освіти як того, на кому перетинаються всі три виміри.

Сучасна хореографія в значенні сукупності технік і стилів кінця XX — початку XXI ст., на відміну від класичного, бального та народного танцю, апелює до індивідуального досвіду та залишає простір для імпровізації.

Здатність сучасної хореографії транслявати культурну пам'ять здійснюється за допомогою ритмічно-пластичного образу. Поєднання в художньому образі унікальних рис, індивідуального світобачення митця та універсальність